

УДК 636.92:636.087.7(477.41/.42)

Гончаренко В.В., канд. вет. наук, доцент;

Пінський О.В., канд. вет. наук, доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

19vova8@ukr.net

ВПЛИВ ІМУНОСТИМУЛЯТОРА РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ НА ОРГАНІЗМ КРОЛІВ ЗА ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛІССЯ УКРАЇНИ

Світ сьогодні техногенний та технологічний, природні ресурси виснажуються, екологія планети чистішою не стає, і ми люди, заручники подібного розвитку цивілізації. Такий напрямок, правда, забезпечило життя для майже 7 млрд жителів планети, однак тривожні повідомлення ООН про те, що до 2020 року кількість і якість продуктів харчування неможливо буде забезпечити під потреби людства, змушують задуматися про майбутнє.

Кролівництво відіграє значну роль у забезпеченні людства продовольством та хутровими виробами. Світове виробництво м'яса кролів перевищує 2 млн тонн (оцінювання ФАО). Кролі – багатоплідні тварини в сільському господарстві нашої країни.

Зараз деякі країни (Швеція, Німеччина, Франція та ін.) відмовилися від застосування антибіотиків для стимуляції росту і стали більше уваги приділяти розробкам та впровадженню в тваринництво імуностимуляторів різного походження, що дозволяють отримати екологічно чисту продукцію.

Препарати лимонника китайського використовують як стимулятор центральної нервової системи та адаптогену за різних токсикозів,

малокрів'я, виснаження, під час лікування хвороб дихальної та травної системи і тонізуючі засоби.

Метою нашої роботи стало дослідження змін показників крові різновікових груп кролів за застосування імуностимулятора рослинного походження, ведення кролівництва на території, що піддалася незначному забрудненню радіонуклідами.

Теоретична частина та експериментальна частина роботи була виконана на кафедрі внутрішніх хвороб тварин та фізіології, а також на базі віварія клініки великих тварин, кафедри внутрішніх хвороб тварин, факультету ветеринарної медицини ЖНАЕУ протягом 2016 року.

Об'єктом досліджень були клінічно здорові кроленята одномісячного і тримісячного віку породи «Полтавське срібло», яким проведені клінічні дослідження за загальноприйнятою схемою з паралельним дослідженням крові та сироватки крові.

На першому етапі виконання дослідної роботи нами проведені дослідження з вивчення клініко-біохімічного статусу 12 клінічно здорових кролів різних вікових груп: перша – кроленята (одномісячного віку) та друга – кроленята (тримісячного віку).

Мета другого етапу досліджень – вивчення дії олії лимонника китайського на організм кроленят різних вікових груп у сучасних екологічних умовах Житомирщини.

Перед застосуванням кроленятам олії лимонника китайського фізіологічний статус 12 тварин характеризували коливання клінічних показників у фізіологічних межах.

Уміст гематологічних показників у кроленят різного віку до використання олії лимонника китайського знаходився фізіологічних межах, так кількість еритроцитів становила від $5,13 \pm 0,02$ до $6,76 \pm 0,23$ Т/л, кількість гемоглобіну в крові коливалась у межах від $91,24 \pm 0,4$ до $98,14 \pm 2,3$ г/л, чисельність лейкоцитів знаходилась у межах від $6,80 \pm 0,4$ до $7,71 \pm 1,7$ Г/л. Коливання показників гемопоєзу характеризували стан кроленят за різних умов утримання та відповідь організму на ці зміни.

Введення олії лимонника китайського протягом двох тижнів дослідним групам позитивно впливає на загальний стан організму тварин. На нашу думку, саме комплекс біологічно активних речовин лимонника китайського сприяв підвищенню захисних сил тварин та швидкій акліматизації, що виражалось коливаннями у фізіологічних межах температури тіла, частотою пульсу та дихання, активністю й споживанням корму.

У разі застосування олії лимонника китайського у дослідній групі кроленят кількість еритроцитів та гемоглобіну достовірно збільшувалася ($p \leq 0,05$), а кількість лейкоцитів зменшувалася, що вказує на стимулювання функцій еритроцитопоезу, збільшення синтезу гема завдяки речовинам, які входять до складу препарату.

Ми визначили, що біохімічні складники крові перед ставленням досліду знаходилися нижче рівня норми. Це вказує на гальмування синтезу та обміну білків і вуглеводів.

Використання кролятам олії лимонника китайського впливало на біохімічний склад крові як до, так і після введення олії лимонника китайського в дозі 0,5 мл спостерігали тенденцію до вірогідного збільшення вмісту гемоглобіну, загального білка, альбумінів та зменшення рівня глюкози.

Отже, олія лимонника китайського сприяє синтезу та обміну білків та вуглеводів як результат підвищується вміст гемоглобіну, загального білка, зокрема альбумінів та зменшується кількість глюкози в крові.

Найважливішими критеріями ефективності вирощування кроликів є зміна їхньої живої маси та середньодобові прирости.

Згідно з даними рис. 1 інтенсивність росту у дослідних кроляток як одно- так і тримісячного віку була досить високою порівняно з контрольними групами. Так на першу добу прирости кролятам були майже на одному рівні і становили у одномісячних кроляток 638,5±12,40 та 631,7±0,35 г. У кроляток тримісячного віку спостерігалась аналогічна картина 2356,05±18,7 та 2352,3±45,31г.

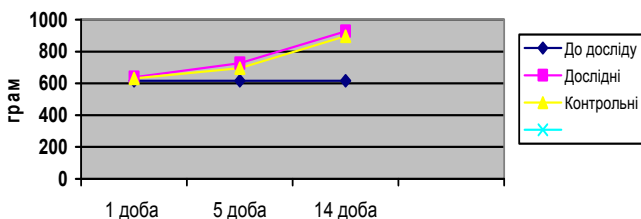

Рис. 1. Динаміка живої ваги кроляток одномісячного віку

Починаючи з 5 до 14 доби досліді, ми виявили вірогідне збільшення приростів як у досліді, так і в контролі. Проте у дослідних груп тварин середньодобовий приріст становив 22,20 г у одномісячних кроляток та 33,75 г у тримісячних. У контрольних одномісячних кроляток становив 20 г та 26 г у тримісячних.

Використання олії лимонника китайського молодяку кролів одно-, тримісячного віку дає біологічний ефект, що проявляється стимуляцією росту та розвитку тварин, має виражену корегувальну дію на метаболізм

речовин в організмі. Це дає підставу зробити висновок, що для стимуляції росту можна застосовувати олію лимонника китайського різновіковим групам тварин. Таким чином, використовуючи олію лимонника китайського, можна отримати додатковий приріст живої маси під час ведення кролівництва в сучасних екологічних умовах Житомирщини.